

Rapport fra UDIs kontroll

av Ankomstsenter Østfold 2019

Rapport fra kontroll av driften ved Ankomstsenter Østfold

UDI gjennomgår driften av et mottak for å kontrollere at den er i samsvar med det tilbudet som er tildelt kontrakt og med det regelverket som gjelder for drift av asylmottak og ankomstsentre.

Rapporten omtaler kun funn på de områdene som er kontrollert. Rapporten gir derfor ikke et helhetsbilde av driften av mottaket/senteret.

Rapporten betraktes som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker fra rapporten er mottatt.

Endelig rapport er offentlig og vil bli publisert på UDIs hjemmesider. Rapporten vil også bli sendt til aktuelle samarbeidspartnere.

Rapport, Ankomst og transittenheten, august 2019

Mottaksinformasjon

Mottaksnavn: Ankomstsenter Østfold

Driftsoperatør: Hero Norge AS

Mottaksnummer: 0124

Antall plasser: Inntil 1000, basiskapasitet 500

Kontraktsinformasjon: Varighet 1.11.18 til 31.10.19. Mulighet for opsjon 6+6 måneder.

I drift siden høsten 2015.

Rapporten er basert på

- Kontrakt mellom UDI og Hero Norge AS
- Tilbud fra Hero Norge AS om drift av mottak, herunder reviderte tilbud
- Årsplan 2019
- Egenerklæring registrert 1.3.19
- Tilbakemelding fra Råde kommune
- Tilbakemelding fra Øst Politidistrikt
- Tilbakemelding fra Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS)
- Øvrig dokumentasjon
- Befaring av Ankomstsenter Østfold
- Meldt møte 27.6.19 med følgende til stede:
 - Fra UDI: Laila M. Smith og Kari Paulsen
 - Fra Driftsoperatør: Ketil Blinge
 - Fra ankomstsenteret: Ole Valen (mottaksleder), og øvrig ansatte (under relevante punkter)

Kort oppsummering

Kontrollen ved Ankomstsenter Østfold hadde fokus på følgende temaer:

- Krav til arbeid med barn og unge i statlige mottak inkludert samale med barn (RS 2011-011, RS 2010-085, RS 2014-015 osv)
- Krav til databehandling og taushetsplikt i statlige mottak samt databehandleravtalen/avtale om behandling og sikring av personopplysninger (RS 2008-026)
- Oppfølging av unge voksne menn (diverse rundskriv)
- Krav til plan-, rapporterings- og økonomiarbeid i statlige mottak (RS 2008-044)
- Krav til samarbeid med lokale instanser (RS 2008-054)
- Krav til etiske retningslinjer for statlige mottak (RS 2008-032)
- Krav til innkvarteringsstilbud i transittmottak (RS 2010-177)
- Krav til bemanning og kompetanse i transittmottak (RS 2011-042)
- Krav til bruk av tolk og språkassistenter i statlige mottak (RS 2008-029)
- Fordeling av asylsøkere fra transittmottak til ordinære mottak (RS 2011-044)

Kort oppsummering av funnene fra kontrollen av mottaksdriften:

Kontrollen ble gjennomført i en periode med få beboere på senteret, 41 stk da UDI var på befaring. Vi legger til grunn at ved en økning av beboermassen så må også en del felles fasiliteter økes; eksempelvis antall vaskemaskiner, toaletter og dusjmuligheter som ikke vil være tilstrekkelig ved flere hundre beboere.

Det er i dag ikke noe eget kontemplasjonsrom på senteret og begrensede muligheter for å holde informasjonsmøter med beboerne.

I påvente av ferdig registrering av Politiets utlendingsenhet kan nyankomne beboere bli sittende i ventesonene inntil 48 timer. Her er det muligheter for å hvile seg på et rom med køyesenger, og et lite uteareale. De mottaksansatte følger med og ser an behovet hos de nyankomne. Ekstra sårbare blir ikke sittende i ventesonene inntil 48 timer, de tas videre inn i teltleiren. Det er viktig at det jobbes kontinuerlig med å begrense oppholdstiden i ventesonene da dette ikke er egnede boforhold over lang tid. Dette gjelder særlig for barn og barnefamilier.

Ankomstsenteret fremstår i dag med en del bygningsmessige utfordringer som vil bli håndtert i den forestående utbedringen av bygget. UDI har signert en ny leieavtale for eiendommen, og er klar til å gå i gang med byggeaktiviteter som vil starte opp i månedsskiftet august/september 2019. I første omgang er det fasader, tak og ventilasjon som skal utbedres. Dette arbeidet vil pågå frem til vårparten 2020. Oppstart av de bygningsmessige endringene som skal skje innvendig, vil være i løpet av vinteren. Også innkvarteringsdelen på ankomstsenteret vil oppgraderes. Det vil bli utvidet aktivitetstilbud for beboere i alle aldersgrupper, og bedre fasiliteter for å drive arbeid med blant annet helse, informasjon og opplæring. Arbeidet med utearealer kommer til slutt og vil starte i løpet av våren 2020. Bygget skal stå ferdig senest 1. oktober 2020.

Etter at bygget står ferdig høsten 2020, vil endringene bety en kvalitativt bedre og mer effektiv håndtering av asylsøker, samtidig som den viktige beredskapsfunksjonen for økte ankomster opprettholdes. Det vil bli flere aktører og ansatte på ankomstsenteret, og flere funksjoner som skal utføres på stedet. For eksempel vil det arbeide saksbehandlere fra UDI på ankomstsenteret, og antall ansatte fra politiet vil øke.

Vårt inntrykk er at driftsoperatør, som har lang erfaring med drift av alle typer asylmottak, gjør en god jobb utfra de bygningsmessige og asylprosessuelle forutsetningene på senteret. Det er mange aktører på senteret og et godt samarbeid er helt nødvendig. Hvem av aktørene som bør ha ansvaret for de ulike prosesser og avtaler for at den daglige driften skal gå så effektivt som mulig bør være gjenstand for kontinuerlig vurdering.

Kort oppsummering av tilbakemeldinger fra samarbeidspartnere:

Råde kommune, Øst Politidistrikt og NOAS understreker hvor viktig det er med et godt samarbeid mellom de mange aktørene på ankomstsenteret. Det er enighet om at samarbeidet fungerer bra og at aktørene er løsningsorienterte og konstruktive når problemer oppstår. Driftsoperatør får ros for å legge til rette for effektiv logistikk og god flyt i beboernes gjøremål på senteret, samtidig som grunnleggende velferdsbehov ivaretas.

NOAS anser at det er et generelt behov for å styrke tilbudet til barn og barnefamilier i senteret på flere områder. Både NOAS og Redd Barna uttrykker bekymring for forholdene for barn, barnefamilier og andre sårbare søkere når funksjoner i ankomstsenteret skal utvides, og oppholdstiden i senteret blir inntil tre uker.

NOAS har tatt til orde for utbedringer av boforholdene i en situasjon der søkere skal oppholde seg betydelig lenger på ankomstsenteret enn i dag, og trolig også gjennomgå asylprosessen i senteret, som for mange kan oppleves krevende og stressende. NOAS har tidligere også påpekt at det bør sikres bedre mulighet til skjerming/privatliv for den enkelte og trygg oppbevaring av dokumenter o.a. som asylsøkere har med seg eller som de får i løpet av asylprosessen, når store deler av saksbehandlingen skal foregå i senteret, trolig fra 2020.

NOAS påpeker også at den nåværende utformingen av senteret, særlig teltsalen, som er svært åpen, gjør at hensyn til personvern og skjerming av søkere «kolliderer» med hensyn til effektivitet og behov for raske avklaringer. Eksempler de har observert, inkluderer kontakt og samtaler mellom søkere og helsepersonell eller politi på steder der andre ferdes, som innebærer risiko for at andre kan observere eller komme til å overhøre utvekslinger om forhold som er taushetsbelagte.

Konklusjon

Det er ikke funnet avvik på de områdene som er kontrollert.

Beboerne sover i køyesenger i store telt i teltsalen, som ikke er mulig å stenge for innsyn. Beboerne blir dermed observert døgnet rundt, også når de sover og hviler. Årsaken til at denne løsningen er valgt er av brannvern hensyn, for at de ansatte raskt skal kunne se hvor mange som er i teltene, ved brann eller røykutvikling. Vi observerte at flere av beboerne hadde hengt opp søppelsekker og lignende for å få en viss skjerming rundt egen seng.

Denne ordningen er ikke i samsvar med retten til privatliv og det er ønskelig at senteret i samarbeid med UDI, brannvesen og eventuelt andre aktører finner en løsning der beboerne kan få sove og hvile i sin egen seng uten innsyn. En mulighet vi har diskutert er å henge opp et forheng rundt hver seng. Da kan teltene stå åpne samtidig som beboerne blir skjermet. Dette følges opp videre av driftsoperatør og UDI.

Utlendingsdirektoratet

28.8.19

Vivian Ellingsen Gotaas

seksjonssjef

Kari Paulsen

seniorrådgiver